

SAKSUTREDNING

Dato: 18.05.2015

Arkivsak: 2012/745-9

Saksbehandler:

Ola Næprud

61 70 07 67

Utv.saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Kommunestyret	

Høring - Reiten utvalgets utredning " Et bedre organisert strømnett"

Saksutredning

Regjeringen sendt 15.april ut sine forslag til oppfølging av Reiten-utvalgets utredning «Et bedre organisert strømnett».

Forslagene er sendt på høring med høringsfrist 27. mai 2015. I høringsnotatet forslås endringer i energiloven som vil innføre krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for alle energiforetak med inntektsramme fastsatt av NVE. Det foreslås en overgangsperiode på tre år fra lovens ikrafttreden

Nedenfor følger en oppsummering av noen hovedpunkter fra høringsnotatet.

Innføring av krav om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet

Departementet mener at det er behov for en innskjerping av regler for å sikre nettselskapenes nøytralitet og deler Reiten-utvalgets vurdering av at den store graden av integrasjon mellom monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet i dagens situasjon står i veien for en mer hensiktsmessig nettstruktur. Departementet foreslår derfor i tråd med Reiten-utvalgets innstilling å innføre krav om både selskapsmessig og funksjonelt skille for all nettvirksomhet, uavhengig av antall kunder.

Som foreslått av utvalget foreslår departementet at det selskapsmessige og funksjonelle skillet skal trekkes mot all annen virksomhet enn nettvirksomhet, ikke bare mot produksjons- og omsetningsvirksomhet. Nettvirksomhet skal etter forslaget være organisert som egen selvstendig juridisk enhet. Nettforetak vil ikke kunne kontrolleres av foretak som driver konsesjonspliktig produksjon eller omsetning av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, og vil ikke selv kunne kontrollere selskaper som driver annen virksomhet enn nettvirksomhet. Personer som leder nettvirksomhet ikke vil kunne delta i ledelsen av annen virksomhet. Nettforetak vil i utgangspunktet ikke kunne omsette andre varer og tjenester enn distribusjon av kraft. Morselskap eller kontrollerende eier i et selskap som driver nettvirksomhet vil videre ikke kunne instruere nettselskapets investeringsbeslutninger - forutsatt beslutningene ligger innenfor de økonomiske rammer som er satt for nettforetaket.

Departementet foreslår imidlertid at det skillet som etableres ikke skal være til hinder for at det samarbeides om felles driftssentral, forutsatt at nettforetaket har styring og ansvar for driftssentralens nettfunksjoner. Det skal videre fastsettes forskriftsbestemmelser som gir nettforetak adgang til å selge eller leie ut egen kapasitet, herunder driftskontrollfunksjoner, ved overskuddskapasitet og i beredskapssituasjoner.

Departementet varsler i høringsnotatet at NVE tar sikte på å vedta disse endringene i løpet av første halvår 2015 med ikrafttredelse fra 1. januar 2016.

Endret organisering og styring av investeringer i nett

Reiten-utvalget foreslo en overgang fra tre til to nettnivåer, ved at distribusjonsnett og regionalnett behandles som distribusjonsnett. Departementet deler ekspertgruppens vurdering av dette spørsmålet. Når endringen er på plass vil vi kun ha to nettnivåer; et sentralnett (som i hovedsak er eid av Statnett) og et distribusjonsnett som er eiet av større eller mindre lokale nettselskaper.

Reiten-utvalget foreslo videre at investeringene i distribusjonsnettet skulle koordineres av distribusjonssystem operatører (DSO'er) for å styrke systemet med kraftsystemutredninger (KSU). DSO'ene skulle etter forslaget kunne pålegge en konsesjonær å foreta bestemte investeringer i sitt konsesjonsområde.

Departementet mener det er behov for ytterligere utredning av ekspertgruppens forslag om å kunne pålegge en slik investeringsplikt. Inntil videre er det således ikke foreslått endringer av reglene som regulerer organisering av investeringene.

Endringer i inntektssystemet

Reiten-utvalget foreslo et ytterligere press i retning av effektivisering av driften gjennom en endring i systemet for fastsetting av inntektsramme, der det foreslås at effektivitetsmålingen i inntektsrammemodellen skulle telle 70 prosent, mot dagens 60 prosent. Departementet viser til at NVE kan gjennomføre dette på eget initiativ, og at gjennomføring av et selskapsmessig og funksjonelt skille vil øke sammenlignbarheten mellom nettselskaper generelt og redusere konsekvenser av målefeil i NVEs modeller. Departementet forutsetter derfor at NVE vil gjøre en ny vurdering av kostnadsnormens andel når NVE finner det hensiktsmessig.

Vurdering

Regjeringens foreslåtte endringer kan få store negative konsekvenser for kommunens eierskap i kraftselskapet Eidefoss AS er det nødvendig å behandle saken politisk og sende høringsuttalelse. Tilsvarende vil de øvrige eierkommuner behandle saken og avgi uttalelse.

Selskapsmessig og funksjonsmessig skille

Forslaget om at nettvirksomheten skal være totalt atskilt fra kommersielle aktiviteter, og det skal innføres et såkalt selskapsmessig og funksjonelt skille vil etter vårt syn være svært uheldig for et vertikalintegreert selskap som Eidefoss AS. Krysssubsidierting og manglende nøytralitet er nevnt som hovedgrunner til at det bør innføres selskapsmessig og funksjonelt skille. Mange avvik som NVE avdekker, tas til inntekt for dette.

Utgangspunktet må være at alle nettselskaper i Norge ønsker å opptre innenfor dagens regelverk, avvik kan skyldes at regelverket er så detaljert og komplisert at det kan være utfordrende å etterleve. Feilaktig plassering av kostnader skal som utgangspunkt følges opp av det enkelte selskap og deres revisor.

Reiten utvalget bruker som et hovedargument at det kan være fristende å velte kostnader over på Nett. En slik bevisst feilplassering av kostnader vil i neste omgang ramme selskapet selv all den tid 60 % av inntekten kommer fra effektivitetsmålingen/normkostnaden. For høye kostnader på Nett vil føre til lavere effektivitet og dermed lavere nettinntekt. Dersom normkostnadsandelen vil utgjøre 70 % av samlet nettinntekt, bør en eventuell overvelting av kostnader til Nett bli enda mindre fristende.

Eidefoss AS har i mange år – og uavhengig av reguleringsmodelller – vært blant de mest effektive nettselskaper i Norge. I tilknytning til at NVE i fjor laget en rapport der

referanseselskapene i nettreguleringen, dvs. de mest effektive nettselskapene, begrunnet hvorfor de gjør det bra, uttalte vårt nettselskap blant annet følgende:

»Selskapet mener de lave DV-kostnadene(drift- og vedlikehold) skyldes at de høster gevinster på å være et vertikalintegreert selskap. Ansatte jobber på flere virksomhetsområder ut fra behov og de har samarbeid mellom de ulike virksomhetene på enkelte områder (for eksempel driftssentral for flere virksomhetsområder)»

I dag er det krav om selskapsmessig og funksjonelt skille for selskaper med mer enn 100.000 kunder. Graden av effektivitetsgevinst ved vertikalintegring er avhengig av størrelse på selskapet. Selskaper med mer enn 100000 kunder, har større omfang på de aller fleste oppgavene, og har lite å spare på at ansatte utfører oppgaver for flere virksomhetsområder.

Selskapsmessig skille vil medføre flere styrever og mer byråkratiske beslutningsveier som hindrer Eidefoss AS sitt nettselskap i å drive rasjonelt, og det vil også føre til økte administrasjonskostnader. Eidefoss AS anslår en kostnadsøkning på 5 - 10 % (2-4 MNOK) dersom de blir tvunget til å innføre selskapsmessig og funksjonsmessig skille. Det meste av dette vil være personalkostnader.

Som nettselskap og vertikalintegreert selskap har Eidefoss AS nettkunder som selvsagt ikke ønsker å betale mer i nettleie enn nødvendig. De ønsker dessuten høy beredskap der de kan få tilbake strømmen så fort som mulig ved en feil. Dagens organisering fører til effektiv drift og god beredskap og med høy kundetilfredshet som resultat. For et selskap på Eidefoss sin størrelse, dvs. 14000 nettkunder, vil det bli svært krevende å beholde denne posisjonen dersom de blir påtvunget andre måter å organisere seg på.

Som en oppsummering, er Sel kommune derfor svært kritiske til å fjerne grensen på 100 000 kunder slik at kravet blir gjeldende for alle selskaper uavhengig av størrelse. Med en slik bestemmelse går Norge lenger enn EU på dette området. Forslaget må forstås i retning av at dette er ett av flere grep som på sikt vil tvinge fram sammenslåinger til større enheter. Dette kan være en fornuftig utvikling i deler av landet, men det bærende prinsipp for selskapsstyring i Norge, må fortsatt være eierens rett til å organisere virksomheten på en optimal måte i forhold til egne mål. Dette må også gjelde i denne bransjen, som i stor grad har offentlige eiere med fellesskapets beste som mål.

Opprettelse av ny DSO-ordning

Reitenutvalget foreslår at det opprettes nye DSO-er basert på dagens KSU-områder. Disse skal ha et overordnet ansvar for prioritering av investeringer på et regionalt nivå. I utgangspunktet er det positivt at det blir bedre og mer koordinering på et regionalt nivå. DSO-ens rett til å instruere investeringer innenfor områdekonsesjonærens ansvarsområde kan føre til et press for å tvinge fram større enheter, fordi man lar store selskaper beslutte investeringer for mindre selskaper. Dette gir insentiver til å fremme egne interesser for DSO-selskapene på bekostning av de mindre selskapene.

En bedre samordning av nettutvikling på tvers av områdekonsesjoner, kan skje ved at dagens KSU-er gis et utvidet mandat, der de får en samordnende rolle for å ivareta nettutvikling på tvers av områdekonsesjoner. En slik utvidelse av ansvar vil være kostnadseffektiv og lite byråkratisk. Det må imidlertid være opp til områdekonsesjonæren å ta den endelige investerings-beslutningen. Dersom partene ikke blir enige, kan NVE opptre som nøytral "dommer".

Rådmannen støtter Defo (Distriktenes energiforsyning) sitt synspunkt på at «problemstillingene i kjølevannet av disse forslagene er så omfattende at de bør behandles av

Stortinget. Dette handler om langt mer enn nøytralitet. Det handler om selskapenes kunder, leveringskvalitet, struktur, beredskap, og ikke minst om selskapenes verdier. Dette gjelder særlig kravet til funksjonelt skille som ikke tjener til lite annet enn mer byråkrati og økte kostnader»

Oppsummering

- Høringsforslaget er distriktsfiendtlig og en trussel mot små og mellomstore nettselskapers mulighet til å drive effektivt.
- Høringsforslaget er en trussel mot dagens eieres mulighet til å utvikle sine selskaper i retninger som de mener er best for lokalsamfunnet/regionen de tilhører.
- Endringsforslagene vil påføre små nettselskap millionbeløp i årlig økte kostnader. Kravet om funksjonsmessig deling utgjør den største kostnaden på grunn av økt byråkrati.
- Utviklingen som er skissert på sikt vil gi færre arbeidsplasser i distriktene i energibransjen. Dette vil til dels være sårt tiltrengte «kompetansesarbeidsplasser».
- EU sin grense på selskapsmessig deling for nettselskap er 100 000 nettkunder. Det er ikke tilfredsstillende dokumentert at Norge skal legge sin grense på 0 i et land hvor avstander og topografi er særlig utfordrende.
- Forsyningsikkerhet og beredskap i distrikts-Norge blir svekket med regjerings forslag på grunn av at Norge er grisgrendt og at dagens mange små nettselskaper er en garantist for korte utrykningstider og rask feilretting.
- Som deleier av lokalt nettselskap er Sel kommune opptatt av at selskapet holder seg innenfor regelverket for nøytralitet. Dersom mangel på nøytralitet er en av hovedbegrunnelsene for så omfattende endringsforslag kan dette kontrolleres og avdekkes av NVE sin kontroll av nettselskapene.

Vårt selskap Eidefoss AS produserer elektrisitet basert på en lokal naturressurs. Verdiskapingen basert på vannkraft har gitt eierkommunene store lokale verdier. Sel kommune forventer at det også i framtida skal være slik at kommunene som eiere kan organisere egne selskap ut fra bedrifts- og samfunnsøkonomiske forhold.

Rådmannens forslag til vedtak:

Sel kommunestyre har følgende høringsinnspill:

- Høringsforslaget er distriktsfiendtlig og en trussel mot små og mellomstore nettselskapers mulighet til å drive effektivt.
- Høringsforslaget er en trussel mot dagens eieres mulighet til å utvikle sine selskaper i retninger som de mener er best for lokalsamfunnet/regionen de tilhører.
- Endringsforslagene vil påføre små nettselskap millionbeløp i årlig økte kostnader. Kravet om funksjonsmessig deling utgjør den største kostnaden på grunn av økt byråkrati.
- Utviklingen som er skissert på sikt vil gi færre arbeidsplasser i distriktene i energibransjen. Dette vil til dels være sårt tiltrengte «kompetansesarbeidsplasser».
- EU sin grense på selskapsmessig deling for nettselskap er 100 000 nettkunder. Det er ikke tilfredsstillende dokumentert at Norge skal legge sin grense på 0 i et land hvor avstander og topografi er særlig utfordrende.
- Forsyningsikkerhet og beredskap i distrikts-Norge blir svekket med regjerings forslag på grunn av at Norge er grisgrendt og at dagens mange små nettselskaper er en garantist for korte utrykningstider og rask feilretting.

- Som deleier av lokalt nettselskap er Sel kommune opptatt av at selskapet holder seg innenfor regelverket for nøytralitet. Dersom mangel på nøytralitet er en av hovedbegrunnelsene for så omfattende endringsforslag kan dette kontrolleres og avdekkes av NVE sin kontroll av nettselskapene.